

Araştırma Makalesi
(Research Article)

Egemia, 2021, 8: 48-71

Tutku DİNAR DİZDAR¹

Orcid No: 0000-0002-8685-9478

¹Öğretim Görevlisi, Beykent Üniversitesi

sorumlu yazar: tutkudinar@beykent.edu.tr

Anahtar Sözcükler:

Kültür, Kültürel Çatışma, İç Göç.

Keywords:

Culture, Cultural Conflict, Internal Migration.

İç Göç ve Kültürler Arası İletişimde Çatışma; Bir Başkadır Dizisi Göstergebilimsel Analizi

Internal Migration and Conflict in Intercultural Communication; Bir Başkadır Tv Series Semiotic Analysis

Alınış (Received): 23.01.2021

Kabul Tarihi (Accepted): 15.02.2021

ÖZ

Kültür, geçmişten günümüze atalarımızdan öğrenmiş olduğumuz pek çok değerden meydana gelmektedir. Davranışlarımızın, düşüncelerimizin, değer yargılarımızın oluşumunda etkili olan kültür, pek çok farklı değişkenden etkilenmektedir. Bu değişkenlerden biri de göçtür. Kişiler, yeni yaşamaya başladıkları yerlerde farklı kültürel değerlere sahip olan bireylerle karşılaştıklarında iki kültür arasında alışveriş gerçekleşmeye başlar. Bu çalışmanın amacı; iç göç sonucu farklı kültürden bireylerin iletişime geçmeleriyle birlikte ortaya çıkabilecek kültürel çatışmaların sebeplerini, Kasım 2020 tarihinde Netflix dijital içerik platformunda yayınlanan 'Bir Başkadır' dizisinin başrolünde oynayan iki karakterin aralarında geçen diyaloglar üzerinden ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda göstergebilimsel analiz yöntemi kullanılarak dizi sahneleri incelenmiştir. İnceleme sonucunda karşısındaki kişileri anlamaya yönelik açık bir iletişim kuran bireylerin yaşadıkları kültürel çatışmayı azaltabildikleri sonucuna varılmıştır.

ABSTRACT

Culture consists of many values we have learned from our ancestors from past to present. Culture, which is effective in the formation of our behaviors, thoughts and value judgments, is affected by many different variables. One of these variables is migration. When people encounter individuals with different cultural values in the places where they have just started to live, exchange begins between the two cultures. The aim of this study is; To reveal the reasons of cultural conflicts that may arise when individuals from different cultures communicate as a result of internal migration. The dialogues between the two characters playing in the lead role of the TV series "Bir Başkadır" broadcast on the Netflix digital content platform in November 2020 have been studied. For this purpose, the scenes of the TV series were analyzed using the method of semiotic analysis. As a result of the examination, it was concluded that individuals who communicate openly to understand the people they face can reduce the cultural conflict they experience.

GİRİŞ

Kültür kavramının anlamına baktığımızda karşımıza şu şekilde ortak bir tanım çıkmaktadır; belli bir mekan ve sayıdan oluşan, ortak yaşam alanlarını paylaşan kimselerin, benzer değerler üretip, tüketmesi ve paylaştığı değerleri öğrenme yolu ile geçmişten geleceğe taşınmasıdır. Bu tanımın çıkış noktası, ortaklaşım, paylaşım gibi kavramlarla ilişkilendirilmektedir. O halde kültürün içinde, ortaklaşmak, bir değer yaratma veya benzer değerler etrafında birleşmek vardır diyebiliriz.

Ancak kültür, her zaman ortaklaşma, bir değer yaratma gibi kavramlar etrafında toplanmaz. Bazen ise çeşitli sebeplerden ötürü çatışma, uyum problemi gibi kavramlar ortaya çıkarmaktadır. Kültürlerarası iletişimin çatışma ya da uyum problemine dönüşmesinin sebeplerinden biri de göçtür.

Kişilerin yaşadıkları toprakları bırakıp uluslararası sınırları geçerek ya da devlet içinde yer değiştirmesi ‘göç’ şeklinde tanımlanmaktadır (Göç Terimleri Sözlüğü, s. 35). Göç ile karşımıza çıkan kültürel çatışma, göç eden bireyler ile göç alan topraklarda yaşayan kişiler arasında karşılıklı iletişim süreci ile gerçekleşmektedir. Çatışma zamanla, bireylerin karşılıklı anlayış, çaba ve istek içerisinde bulunmaları sonucunda uyuma dönüşebilirken aksi durumda devam eden çatışma sonucunda iletişim sonlanacaktır.

Birey, yaşamış olduğu, ortak değerler etrafında bulunduğu kişilerin olduğu toprakları kimi zaman koşullarını iyileştirmek için isteyerek, kimi zaman ise savaş ve doğal afetler gibi mecburi olaylar yüzünden terk etmek durumunda kalır. Bunun sonucunda da yeniden yaşam kurmayı düşündüğü kent ya da kasabalarda yaşayan vatandaşlar ile bir takım iletişim problemleriyle karşılaşabilmektedirler. Bu iletişim problemlerinin başında da, aynı kültürden gelmelerine rağmen, zamanın getirdiği değişiklikler ve ihtiyaçlar sonucunda aralarında keskin hatlarla belirmeye başlayan kültürel farklılıklar gelmektedir. Bu kültürel farklılıklar, ya zamanla uyuma dönüşecek, kişi bir şekilde sahip olduğu, taşıdığı değerleri yeni yaşam alanındaki kültüre göre şekillendirecek ya da kültür, bireyin diğer kişilerle iletişim kurmasının önünde büyük bir engel olarak kalacak ve çatışma süreci başlayacaktır.

Bu çalışmanın amacı yukarıda belirtilen gibi aynı topraklarda yaşayan, aynı dili konuşan, benzer inançlara sahip olan hatta bazen aynı aile içerisinde yaşanan kültürel farklılıklar ile ortaya çıkan çatışmaları ele almaktadır. Netflix’te yayınlanan Bir Başkadır dizisindeki karakterler, olaylar, simgeler ve söylemler Ronald Barthes’in, yan anlam ve düz anlam kavramları üzerinden açıklanarak Türkiye’de iç göç ve kültürel çatışma ilişkisinin göstergebilimsel analizi yapılmıştır.

KÜLTÜR VE KÜLTÜRLERARASI İLETİŞİMDE ÇATIŞMA

Genel anlamda kültür; insan davranışlarının, din, dil, gelenek, görenek gibi pek çok sembolik ve öğretilmiş bileşeninden beslenen bir kavramdır (Turner, 2014: 208).

Hayat, yaratıcı hareketi ile kendine bir takım formlar sunan yapıtlar üretir ve buna kültür deriz. Bu yapıtlar; medeni kanunlar, anayasalar ve sanat eserleri, din, bilim ve teknoloji..vb. Bu formlar, onlara can vermiş tinsel dinamikten hem ayrı hem de bağımsız oldukları için kendilerine özgü bir mantığa ve kurallara sahiplerdir. İlk oluşma anında form ve hayat uyumlu olabilir ancak hayat kendi evrimini sürdürmeye devam eder ve form katılışp, sabitleşmeye başlar. Tam da bu noktada kültürün tarihi oluşur. Hayatın bu dinamik yapısı kültürel formu er ya da geç aşındıracaktır. Form gelişimini tamamladığında, ardından yeni bir formun oluşma süreci de başlamış olur (Simmel, 2017: 55-56). Medeniyetlerin ortaya çıkışı ve toplumların birlikte yaşamaya başlamaları süreci sonunda, topluluklar arası ortaya çıkan küçük farklılıklar beraberinde bu formlar arası farklılıkları da getirir. Toplumların kültürel formu çoğunlukla birbirinden ayrı; bazen ise birbirine benzerdir. Birbirinden farklı olan bu kültürel formların yansımalarını özellikle ‘göç’ sonucunda görmekteyiz. Bireyler göç ettikleri bölgeye giderken kendi kültürel formlarını da beraberinde götürürler ve bu çevresel değişiklikler de ardından olumlu, olumsuz pek çok sonuç getirebilmektedir.

İnsanlar arasındaki iletişimin ve etkileşimin zemini olan kültür, aynı zamanda tahakküm kaynağıdır. Bilim, sanat, dil ve din başta olmak üzere bütün simgesel sistemler, insanlar arasındaki iletişimin sadece temelini oluşturmakla kalmaz, toplumsal düzenin oluşturulmasına ve idamesine katkıda bulunur. Kültür, var olduğu toplumun gelenekleri, inançları, değerlerini ve dilini kapsarken aynı zamanda da bireyleri ve grupları kurumsallaşmış hiyerarşi ile bir birine bağlayan pratikleri oluşturur (Swartz, 2011: 11). Yerleşik kültür çoğu zaman tahakküm kaynağı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu da göç eden kültürü baskısı altına alarak kültürel çatışmanın ortaya çıkmasını sağlayacaktır. Baskın olan kültür, diğer kültürü etkisi altına alır ve göç eden bireylerde ya kültürel değişime ya da redde sebep olur.

İnsan faaliyetlerine dayalı olan her türlü olay doğal yollarla gerçekleşebilir. Ancak bu olayların bazı unsurları kültür kavramının altına geçer ve doğa kavramı bu noktada daha dar ve de daha özgül anlam kazanır. Bu pratikler doğanın işleyişine bakılarak da değerlendirilebilir. Doğal olan gelişmeler belli bir noktaya kadar devam eder sonrasında ise onun yerini kültürel gelişmeler alır. Örneğin ahlat ağcının meyvesi oldukça sert ve ekşi olur. Vahşi doğada bu ağacın gelişiminin son noktası budur. Fakat bu noktadan sonra insan iradesi ve zekası devreye girer ve ağaç bir dizi etkiye maruz bırakılarak yenilebilir armutlar elde edilmeye başlanır. Armutlar

oluşmuş yani “kültürülenip yetişmiştir” (Simmel, 2009: 330). İnsan yapımı olan bu ‘artefakt’lar, bir toplum için kültürün yapı taşlarını böylece oluşturmaya başlar.

Peki insan yapımı olan bu işlenmiş ürünlerin hepsi bize kültür olarak geri dönmekte midir? Belki de tartışılması gereken konulardan birisi de budur. Belli bir insan grubunu etkileyen davranışlar kültür ile mi açıklanmalıdır? Eğer bu şekilde kabul edecek olursak, kültür bütünleştirici değil ayırıcı bir etkiye sahip olarak karşımıza çıkar. Ancak kültürün taşıdığı önem çok daha fazla olup, bütünleştiriciliği ile karşımıza çıktığını görmemiz gerekir. Bu olaya Simmel’in bakış açısı şu şekildedir; sadece belli bir bilgi birikimine sahip olduğumuz için kültürlü değiliz. Üretilen nesnel içerikler ne kadar muhteşem olursa olsun, uzmanlaşmak kültürle eş değer kabul edilmemektedir. Kültür ancak her bir bütünü kusursuz olmasına katkıda bulunduğu yaratılır. Bu açıdan baktığımızda; sanat, din, spekülasyon alanlarında kişiselliği ağır basan eserler, kişisel olmayanlara göre kültürel açıdan çok daha az değer taşır. Çünkü eserler ve fikirler bize, kendi içsel içeriklerini güçlü bir şekilde dayatmaktadır. Bundan dolayı kültürel önemleri de gölgede kalır. Bir ürün kendi yaratıcısının öznel yanından ne kadar ayrılırsa nesnel alanla da o kadar bütünleşecektir, kültürel önemi de o kadar artacaktır (Simmel, 2009: 334 -335). Kişisel çıkarılar etrafında üretilmiş kültür (öznel kültür) bize yaratıcının fikirlerini sunarken, toplumun genelini hedef alan, onların zihinsel veya ruhsal gelişimine katkıda bulunacak unsurları daha az aktarmaktadır. Dolayısıyla bu da kültürü bütünleştirici değil de ayrıştırıcı bir kavrammış gibi sunacaktır.

Kültürün bütünleştirici bu tarafının dışında daha kişisele dönen yüzünün de ön plana çıkması arkasında, kuşkusuz ki artan insan nüfusu ve sınırsız ihtiyaçları yer almaktadır. İnsanlar daha küçük gruplar halinde yaşamlarını sürdürürken gelişen teknoloji ve değişen gereksinimlerle birlikte daha büyük gruplar, kitleler hatta yığınlar halinde yaşayan bireyler olarak karşımıza çıkmaya başlamıştır. Bu yığınların daha küçük gruplara nazaran ortak bir paylaşımda bulunmaları daha zor olacaktır. Değişen yaşam şartları ve bireylerin talepleri onları yaşadıkları yerlerden, başka yerlere gitmeye zorlayacaktır.

İÇ GÖÇ KAVRAMI VE KÜLTÜREL ÇATIŞMA

Yer değiştirme hareketi olan göç, insanlığın ortaya çıktığı ilk dönemlerden bu yana varlığını sürdürmektedir. İlk zamanlarda, coğrafi sebepler, açlık, savaş, iklim koşulları gibi nedenlerden kaynaklanan göç, günümüzde kültürel, siyasi, dini, ekonomik gibi gereksinimler sebebiyle yapılmaktadır (Akıncı vd., 2015: 60). Göç kavramını, ulusal (iç) göç, uluslararası (dış) göç, düzenli ve düzensiz göç, gönüllü ve zorunlu göç olarak sınıflandırmak mümkündür

(Şahankaya Adar, 2020: 7). Çalışmamız kapsamında iç göç sonucu meydana gelen kültürel çatışma işlenecektir. İç göç; bireylerin yaşadıkları ülke içerisinde bir bölgeden başka bir bölgeye gitmesiyle gerçekleşir.

Bütün göç hareketleri beraberinde değişimi de getirmektedir. İster zorunlu, ister siyasi ya da ekonomik veya toplumsal nedenlere bağlı olarak gönüllü bir şekilde yapılsın sonucunda önemli toplumsal olayları yaratmaktadır. Göç eden bireyler yaşamış oldukları yerlerden ayrılırken oralarda daha önce kurmuş oldukları ilişkileri değiştirdikleri gibi yeni yerleşecekleri yerlerdeki kimselerle yeni ilişkilere girerek değişiklik yaratırlar (Erder, 2006: 24). Göç eden bireyler gittikleri yerlere kendi kültürlerini de beraberinde götürmektedirler. Göç ettikleri yerleri kendilerine göre değiştirmekte, göç ettikleri yerdeki kültüre göre de değişime uğramaktadırlar (Görgün, 2018: 119). Göç, pek çok sebepten ortaya çıkabildiği gibi beraberinde de pek çok sebebi de ortaya çıkarabilir. Göç ettikleri yere uyma ve kendi kültürlerini oraya uydurma süreci; kültürel çatışma, kültürel şok ve uyum problemleri şeklinde karşımıza çıkabilmektedir. Makale kapsamında yapılan analiz ile kültürel çatışma kavramı incelenmiştir.

Göç eden kimselerin, göç ettikleri yerde var olan toplum birleşik bir şekilde hareket etmektedir. Bu birleşim beraberinde toplumsal soyutlama gerçekleştirir. Karşıt grupların oluşması sonucunda göç olgusundan sonra toplumda bir ayrışma meydana gelmektedir (Akıncı vd., 2015: 74). Çünkü göç alan yerlerde eskiden beri yaşayan bireyler aynı kültürel değerlerin içindeki benzer inanışlara, davranışlara, düşüncelere hatta iletişim biçimlerine sahiptir. Yeni ve farklı yerden gelen göçmen bireylerin yaşayacağı sıkıntıların kültürel ‘uyum’ kaynaklı olması da kaçınılmaz olacaktır.

Köyden kente gelenlerin geleneksel yapıyla ilişkilerini devam ettirmeleri, yeni kuracakları ilişkilerden uzaklaşmalarına zemin hazırlarken kişilerin yabancılaşma duygusu içerisine girmelerine neden olmaktadır. Diğer taraftan ise kentli nüfusun, göçle gelen kişilere karşı dışlayıcı tutum sergilemesi bu kişilerin aidiyet hissini geliştirmesinde engel oluşturmaktadır (Ekici, Tuncel, 2015: 12-13).

Bireylerin yaşadıkları toprakları bırakıp başka yerlere gitmeye iten ve göçe sebep olan pek çok neden bulunmaktadır. Bu nedenleri belli başlı kategorilere ayırmak gerekirse; sosyo-ekonomik, siyasal ve sosyo kültürel, güvenlik ve doğal nedenler denilebilir (Günay vd., 2017: 39). Köyden, yaşadıkları kasabalardan göç edip şehre yerleşen bireyler, yaşadıkları o küçük grupların kültürlerini de beraberinde yeni yaşam alanlarına taşıyacaklardır.

Bireyler göç ettikleri yerdeki diğer kimseler ile birlikte yaşamayı, uyum sağlamayı öğrenirken; 'kültürleşme' kavramı ortaya çıkmaktadır. Kültürleşme kavramı, bir grubun ev sahibi grup ile etkileşime girmesi sonucu, her iki tarafında ortak davranış kalıpları yaratmaları, değerlerin değişime uğraması sürecidir (Canbey Özgüler, 2018: 5). Toplumların taşınmış oldukları kültürleri aynı zamanda onları diğerlerinden ayıran bir kavramdır. Erder'in de bahsettiği gibi; toplumlar kimi zaman dinleri, kimi zaman dilleri, taşınmış oldukları kültürel değerleri, yeme içme alışkanlıkları, yaşam tarzlarıyla göç ettikleri toplumun genelinden farklılık gösterecektir. Bu ayırt edilebilir özelliklerin oluşturmuş olduğu toplumsal imaj, getto (göç edilen toplumda belirli bir bölgede birlikte yaşanan alan) sakinleri ile toplumun diğer kesimlerinin ilişkisini denetleyen ideolojik ayrımcılık sürecini oluşturacaktır. Gruplar arasındaki ilişkiler sonucu ortaya çıkan 'önyargı'lar eyleme dönüşerek 'ayrımcılık' süreci başlayacaktır. Bu ayrımcılık sürecinin en ileri hali ise 'ırkçılık' olarak adlandırılır (Erder, 2006: 62).

Bireyler, aynı coğrafi konumda da yaşasalar, aynı dili de konuşsalar, benzer korku ve inançları dahi olsa, zamanla farklılaşan istek ve ihtiyaçları neticesinde yaşanan kültürel farklılıklar, beraberinde toplum genelinde pek çok katman ortaya çıkmaktadır. Bunlardan biri de statü kavramıdır. Statü, bireyin doğuştan ya da sonradan kazandığı konumu, toplumda üstlendiği rolü şeklinde tanımlanabilir. Ve Turner'ın da değindiği gibi statü; bireyi, diğer gruplardan ayırarak ona, bir takım sosyolojik kazançlar sağlayan bir kümedir. Statünün kültürel yönü, bir statü grubunu o toplumda kendi özel kimliği ile ayırt eden kültürel yaşam biçimi olarak ortaya çıkmaktadır. Örneğin Feodal toplumda kendi içlerinde belli ayrıcalıklara sahip olan; ruhban sınıfı, soylular ve halk (Turner, 2000: 23). Bu açıdan bakıldığında göçün beraberinde getirdiği kültürel farklılıklar ile statü arasında doğrudan bir ilişki olduğunu görmekteyiz.

Göçle, bireyler beraberinde sadece eşyalarını değil, kültürel değerlerini, umutlarını, gelenek ve göreneklerini de götürür (Arabacıoğlu, 2018: 85). Bu sebeple göç, pek çok psikolojik ve sosyolojik sıkıntıya da neden olmaktadır. Kendi kültürlerinden farklı bir etnik ve kültür yapısına göç edenlerin kendi özlerine ait kimlik çatışması başlayacaktır. Bu da orada yaşayan diğer insanlarla olan sosyal bütünleşmeden ziyade sosyal çatışma ve uyum problemlerine neden olacaktır (Akıncı vd., 2015: 76). Bu çatışmayı azaltabilmenin en etkili yolu karşılıklı açık iletişim kurabilmektir. Kişiler ne kadar ön yargıdan ve etiketlemelerden arınmış bir iletişim kurarsa, karşılıklı olarak ortak bir noktada buluşmaları da o kadar kolay olacaktır.

Toplumbilimciler, kültürün zamanla değişimini olağan ve zaruri olarak değerlendirmektedirler. Ancak göç sebebiyle yer değişikliğinde bulunan bireylerin kısa bir sürede alıştıkları kültürden çok farklı bir kültür iklimine dahil olmaları sonucunda çatışma ortaya çıkmaktadır (Taştan vd., 2019: 274). Ayrıca göç eden bireylerin, bir taraftan eskiden beri sahip oldukları kültürel değerlerle uyumsuzluk, diğer taraftan ise değişime direnememe sonucunda sahip olunan değerlerde çatışma gibi çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalmasına neden olur (Özkan, 2019: 136).

Bu makale kapsamında ‘Bir Başkadır’ dizisinin göstergebilimsel analizi yapılarak başrolde oynayan karakterler arasındaki bu kültürel çatışmanın sebepleri ve de sonuç olarak bireylerin karşılıklı iletişim kurdukça bu çatışmayı azaltabileceği aşağıdaki analiz ile işlenmeye çalışılmıştır.

BİR BAŞKADIR DİZİSİ ÜZERİNE GÖSTERGEBİLİMSEL ANALİZ

DİZİ KÜNYESİ¹

Yapım Yılı /Gösterim Yılı: Dizinin 2019 yılında çekimleri tamamlanmış, 2020 yılı Kasım ayında gösterime verilmiştir.

Gösterime Verildiği Yer: Netflix Dijital Medya Hizmetleri Sağlayıcısı

Oyuncu Kadrosu: Öykü Karayel, Fatih Artman, Funda Eryiğit, Defne Kayalar, Tülin Özen, Bige Önal, Settar Tanrıöğen, Alican Yücesoy, Nesrin Cevadzade

Yönetmen: Berkun Oya

Yapım: Netflix

Yaratıcı: Berkun Oya, Ali Farkhonde

HİKAYENİN ÖZETİ

Dizide aynı şehirde birbirinden farklı kültürlerde büyümüş, farklı meslekler edinmiş, bambaşka arzu ve korkuları olan bireylerin birbirlerine ihtiyaçları olduklarında verdikleri tepkiler ve yaşadıkları olaylar anlatılmaktadır. Toplumdaki kadın, erkek ilişkileri ve kültürel farklar üzerinde durulduğu gözlemlenmiştir. Meryem karakterini canlandıran, başrol oyuncularından biri olan Öykü Karayel’in sebepsiz bayımları ve bunun üzerine psikiyatriste başvurması ile olay örgüsü başlamaktadır. Meryem, Anadolu’dan İstanbul’a göç etmiş bir

¹ Erişim: <https://www.netflix.com>

ailenin ikinci çocuğudur. İlkokuldan sonra eğitime devam etmemiş, gündelik temizliğe giden, abisi ve abisinin eşi ile birlikte babadan kalma evde yaşayan yirmili yaşlarında genç bir kızdır. İstekleri, arzuları vardır ancak gerek yaşadığı çevre, gerek aileden gördükleri ile bunları bastırmaktadır. Bastırdığını bu duyguları onda bayılmalara sebep olmaktadır.

Meryem'in abisi rolünü canlandıran Fatih Artman, Yasin karakteri ile evin erkeği, aile babası konumundadır. Yasin, para kazanmak için içinde bulunduğu hayattan çok daha farklı bir noktada iş yapmaktadır. Bir gece kulübünde güvenlik personeli olarak çalışan Yasin, yaşadığı çevre ve çalıştığı yer arasındaki yaşam farklarını sürekli olarak hissetmektedir. Yasin'in eşi olan Ruhiye(Funda Eryiğit), geçmişte yaşamış olduğu olayın(evlenmeden önce tecavüze uğramıştır) etkisinden kurtulamamış bu sebepten ötürü de günümüz koşullarına uyum sağlayamamaktadır ve psikolojisi bozuktur. Meryem, yengesinin psikolojisi bozuk olduğu için evin tüm sorumluluğunu üstlenmek durumunda kalmıştır.

Bu noktada her şey üst üste gelmişken Meryem'in bayılmaları artar ve cami hocasından da çözüm bulamayınca son çare olarak psikolog Peri'ye (Defne Kayalar) başvurur. Başta kültür çatışmasını net bir şekilde gördüğümüz bu iki karakter ile hikaye sonunda birbirlerini anlamaya başladıklarını ve çatışmanın da azaldığını görmekteyiz.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu makalede araştırma yöntemi olarak Göstergebilimsel analizden yararlanılmıştır. Bulgular açıklanarak; nesnelere, simgeler ve olaylar Ronald Barthes'in temele oturttuğu yan anlam ve düz anlam kavramları üzerinden açıklanmıştır. Bu aşamada Barthes'ın Göstergebilim İlkeleri(1979) adlı kitabından yararlanılmıştır. Bu yöntemin seçilme sebebi; insan davranışları günlük hayatta tekrara düşüp sıradan gibi görünse de aslında her eylemin altında çeşitli mesajlar ve nedenler yatmaktadır. Bu mesajları anlayabilmek, analiz edebilmek için onların sadece görünen taraflarına değil bir de alt metinlerine ulaşmak gerekmektedir. Kuşkusuz ki davranışlarımız taşımış olduğumuz kültürel değerlerimizden oldukça fazla etkilenmektedir. Bu kültürel değerleri analiz edebilmek için söylenen sözlerden, kılık kıyafete, oturma biçimlerine, kullanılan nesne ve objelere kadar pek çok olgunun yan anlamını incelemek gerekmektedir. Bu sebepten ötürü de göstergebilimsel analiz yöntemi ile kültürel çatışmaların altında yatan yan anlam ve düz anlamlar açıklanmaya çalışılmıştır.

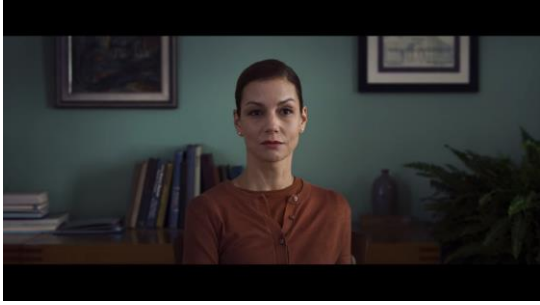
ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Kültürel çatışmalar deyince akla ilk farklı yerlerde yaşayan, farklı dili konuşan bireyler arasında gerçekleşen çatışmalar gelmektedir. Ancak en büyük sorun aynı yerde yaşayıp, aynı dili konuşan aynı toplum içerisindeki bireylerin kültürel çatışmalarını açıklayabilmektir. Gerek açıklama, gerek çözüm bulma konusunda birçok sıkıntıyla karşı karşıya kalınan bu durum bazen yok sayılmakta (toplumun tamamı bir bütünmüş gibi düşünülüp davranılmakta) bazen ise her iki tarafın birbirini ötekileştirmesi, etiketlemesi gibi sorunları karşımıza çıkarmaktadır. Bu noktada Bir Başkadır dizisi, aynı toplumda yaşayan bireyler arasında gözlemlenen bu kültürel çatışmayı işlemekte ve çatışmanın beraberinde getirdiklerini gözler önüne sermektedir. Araştırmada yapılan dizi analizi ile toplum içerisindeki kültürel çatışma sebepleri ortaya çıkarılmaya çalışılmaktadır. Yaşanan kültürel çatışmaların önünde en büyük engel iletişimsizliktir. Doğru ve karşılıklı kurulacak iletişim ile çatışmaları en aza indirebilir.

BİR BAŞKADIR DİZİ ANALİZİ

Çalışma sınırlılıkları kapsamında sadece Peri ve Meryem karakteri arasında geçen ve onların ilişkilerini doğrudan etkileyen kültürel çatışmaların yer aldığı sahneler analiz edilmiştir.

1. Bölüm

1. Kare (6.12 dk)

2. Kare (7.00 dk)

Sahne dizinin iki başrol oyuncusunun ilk karşılaştıkları günü görmekteyiz. Peri karakterini düz anlam ve yan anlam açısından incelediğimizde:

Düz anlam; kahverengi bluz ve hırka giymiş, saçlarını arkadan sıkı sıkıya toplamış 40larının başında kumral bir kadın. Hafif makyajı var. Arka planda kitapları, duvardaki çerçeveleri simetrik durmakta, kadının sol tarafında iç mekan bitkisi bulunmaktadır.

Yan anlam; kendinden emin bir oturuş, arkasına yaslanmış, belli ki soruları soran statüsüne sahip. Bulunduğu ortamda bir hakimiyet kurmaktadır. Bakışı, kaşlarını kaldırarak

konusması yargılayıcı bir üsluba sahip olduğunu bize gösterir. Arkasındaki tüm nesnelere simetrik duruşu düzeni, tertibi gösterirken, odaya az ışık giymesi ile kasvet ortamı yaratılmıştır.

Meryem karakterini düz anlam, yan anlam açısından incelediğimizde:

Düz anlam; pudra pembe tonlarında pardösü, mavi ve pembe tonlarında eşarp, uzun göz teması kurmadan konuşan 20'li yaşlarının ortalarında genç bir kadın. Arkasına yaslanmadan oturmakta, omuzlar öne doğrudur.

Yan anlam; içinde bulunduğu ortamdan huzursuzdur, bu sahnede söyledikleri ile neden oraya geldiğinin tam farkında olmadığını anlamaktayız. Sadece tanıdığı yönlendirdiği için ordadır. Bir fayda beklemez. Oturuşundan, bakışından kendine güvensiz, çekingen bir yapıya sahip olduğunu anlamaktayız.

İki farklı karakter, karşılaştıkları andan itibaren farklı kültürler içerisinde yetiştiklerini gerek konuşmaları, gerek duruşları gerek kılık kıyafetleri ile bize anlatmaktadır. Meryem, kendisinden başka herkesten bahsetmektedir. Özellikle ilk buluşmada abisinden çok fazla bahsetmektedir. Abisini evin reisi olarak gördüğünü, o ne dese yaptığını anlamaktayız. Psikolog Peri sürekli kendisiyle ilgili soruları ona yöneltse de o dönüp dolaşıp abisinden komşusundan bahseder. Kendisi hakkında konuşmaktan çekinir. Aynı zamanda karşısındaki kişinin ona yardımcı olabileceğini de düşünmez. Çünkü asıl gidip derdini anlattığı 'hoca'sı vardır. Ve o bile bayılmalarına çözüm bulamamıştır. Ancak Meryem seanslara gelmeden önce hocasına danışıp, izin almayı ihmal etmez. Çünkü içinde bulunduğu kültür içerisinde her konuda, her sıkıntıda danışılması gereken kişi hocadır. Herkes her derdini hocaya anlatmaktadır. Bunu ilerleyen sahne ve bölümlerde daha da detaylı görmekteyiz.

3. Kare (11.21 dk)

Meryem ilk kez gündeliğe gittiği Sinan Bey'den bahseder. Frenc press içerisindeki filtre kahveyi görünce Sinan beyi hatırlamıştır. Ancak Peri bunun üzerine Sinan beyi sorunca 'bura biraz sıcak mı oldu abla' deyip konuyu kapatır. Ve sonra tekrar abisinden, yengesinden

bahsetmeye başlar. Yengesinin rahatsızlığından bahseder. Bunun üzerine psikolog, doktora götürdünüz mü diye sorunca da ‘doktorluk bir şey değil abla’ der. Yengesini hoca efendiye göstermişlerdir. Hoca efendi de yengesinin hastalığı için ‘doktorlar mokterla olacak iş değil’ demiştir.

Yan anlam; yukarıda bahsettiğim analizi destekleyen bir konuşma geçmektedir. Meryem ve ailesi her konuda hoca efendiye güvenmektedir. İlk ona danışmakta ve ondan çare aramaktadır. Yengesinin sigara içtiğinden alaycı bir şekilde bahseder. Evin içinde içtiğini, abisinin dahi içmediğini söyler. Burada ‘abim bile’ vurgusu Meryem’in kültüründeki kadın erkek ayrımını bizlere anlatmaktadır.

Konuşma boyunca hoca efendinin her konuda danışılabilir bir kimse olduğu vurgusu yapılmaktadır. Sinan Bey her sorulduğunda Meryem cevap vermeyip konuyu geçiştirmektedir. Gitmek istediğini gösteren sorular sorar, otobüsünün oradan geçip geçmediği gibi... Peri olayı anlar ve hocayla konuşurken bu konudan bahsetmemesini rica eder ancak Meryem psikoloğu tersleyerek ortada bir konu olmadığını dile getirir.

Yan anlam; Meryem, Sinan beye karşı hislerini kendisinden bile gizlemektedir. Bu konuda konuşmak onu rahatsız eder. Çünkü yetiştiği kültürde bunlardan bahsetmek ayıp olarak karşılanmaktadır. Aynı sahnenin ilerleyen dakikalarında psikoloğun soruları ile Meryem Sinan Bey hakkında tam bilgi verirken ses tonundan sinirlendiği anlaşılır. Sinan’ın sevgililerinden bahsetmektedir. Bir sevgilisinin iç çamaşırını yatağın altında bulduğunu dile getirirken ‘ben okumadım ilkokuldan sonra abla, hadi ben cahilim, köy yerinden gelmişiz ayak uyduramıyoruz buralara, sen okumuş görmüş insansın’ diye bir cümle kullanır ve kültürel farklılığın farkında olduğunu belirtir. Ancak bu farklılığın farkında olmasına rağmen gördükleri kültürü ile uyuşmadığı için kabul edilebilir düzeyde değildir. Bu sebeple de sorgular.

Meryem ilk kez Esra Erol’un evlendirme programını izlerken bayılmıştır, ikincisi ise komşunun nişanıdır.

4. Kare (22.11 dk)

Düz anlam; Meryem, iki katlı, oldukça eski, boyları dökülen, ahşap kapılı bir evde yaşamaktadır. Kapının üstündeki nazar boncuğu dikkat çeker. Evin önünde tavuklar gezinmektedir.

Yan anlam; bu noktada analiz için önemli olan şey şudur; çalıştığı ev ile yaşadığı ev birbirinden çok farklıdır. Meryem her iki evde de aynı görevleri üstlenmektedir. Birinde yaşamakta birinde ise çalışmaktadır. Bu da gün içerisinde yaşadığı kültürel çatışmanın boyutunu bize apaçık göstermektedir. Nazar boncuğu kötülüklerden korunmak için Türk toplumunda geçmişten günümüze aktarılan kültürel simgelerden biridir. Günümüz modern toplumda çok bir değeri ve yeri olamasa da Anadolu’da hala kullanılan simgelerden biridir. Bu da yine Meryem’in geldiği kültürün simgelerini beraberinden getirdiğini bize gösteren unsurlardan biridir.

5. Kare (23.54 dk)

6. Kare (23.55 dk)

Düz anlam: Peri karakteri de psikoloğa gitmektedir. Psikolog Gülbin ile karşılıklı oturmuşlardır(Peri Meryem ile seans sırasında onu masasının ardında dinlemekteydi). Arkasındaki sandalyelerin aynı olduğunu görmekteyiz. Oda Peri’nin odasına göre daha aydınlıktır.

Yan anlam; Kasvetten uzak bir ortam, karşılıklı oturmaları bize aynı konumda oldukları mesajını verir ki sonrasında ikisinin uzun yıllardır arkadaş olduklarını anlarız. Aralarında bir statü farkı yoktur. Şık giyimli iki kadın seanstan ziyade karşılıklı sohbet havasındadır.

Seans sırasında Peri, tesettürlülere karşı bakış açısını itiraf eder. Ayrımcılık yaptığını belirtir. Bu noktada ailesini sorumlu tutar. Çocukluktan beri gelen düşünceler olduğunu farkındadır. Annesi için tesettürlü kimselerin ‘öcü’ gibi olduğunu belirtir. Eğitim aldığı yerlerden(Robert Koleji) sonrasında Amerika’ya gittiğinden bahseder. Bu noktada gerek aileden farklı bir kültür ile büyüdüğünü, gerekse eğitim aldığı ve gezip gördüğün çevresinde farklı kültürlerden beslenmiştir. Bu çevreden dönüp geldiğinde de içinde bulunduğu ortama ayak uyduramadığını açıkça anlaşılmaktadır. Meryem’in sürekli hocasından bahsetmesinin

vermiş olduğu rahatsızlığı dile getirir. Ve arkadaşına ‘senin benim anlamamız mümkün değil’ der. Arkadaşı ile aynı kültürü paylaştıklarını düşünür.

7. Kare (37.50 dk)

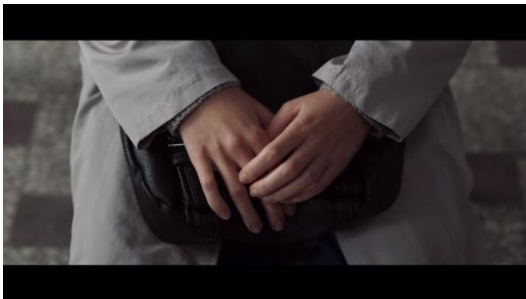
8. Kare (38.11 dk)

Düz anlam; Peri bekleme salonunda bekleyen tesettürlü kadını görüp gülümser, kadında ona gülümser. Gülbin’in asistanına gidip bekleyen kişinin hasta değil de Psikolog Gülbin’in kız kardeşi olduğunu öğrenir.

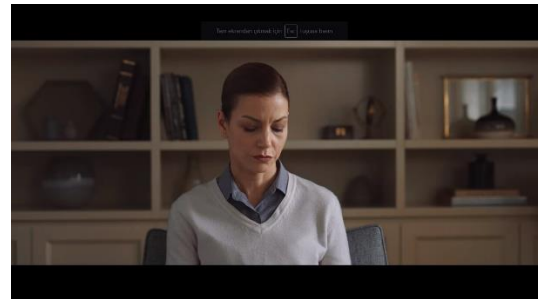
Yan anlam; Peri Gülbin ile kendisini aynı kültürden düşünmekte ve diğerlerini ötekileştirmektedir. Bunu da Gülbin’in almış olduğu eğitimlere, kılık kıyafetine, tesettürlü olmamasına, arkadaş çevresine bakarak yapar. Kardeşi olduğunu öğrendiğinde de şaşkınlığını gizleyemez. Çünkü onun bakış açısına göre bu iki farklı karakterin kardeş olması mümkün değil. Muhtemelen arkadaş dahi olması mümkün değildir.

2. Bölüm

İkinci bölümde de Peri ile Meryem arasında geçen diyaloglarda bu sefer Meryem konuyu Sinan Bey’e getirir, son gittiğinde ona kahve yaparken bir fena olduğunu itiraf eder. Ancak sebebini açıklayamaz. Yine kendi içinde yaşadığı çatışmaya örnek olacak bir diyalog geçer.

9. Kare (20.00 dk)

10. Kare (21.10 dk)

Terapi esnasında evlenmek istediğini dile getiren Meryem, yüzük sevdiğini ancak onların orda nişan düşün olmadan takılmadığını, laf söz olduğunu da dile getirir. Yan anlamına

baktığımız zaman Meryem'in bastırılmış cinsel güdülerini farklı şekillerde açıklamaya çalıştığı görülmektedir. Aynı zaman da yaşadığı kültürün de etkisinde kalarak, bir aksesuar olan yüzüğe yüklenen sembolik değerlerin ne denli fazla olduğunu da görmekteyiz.

Peri, yaşamış olduğu bu kültürel çatışmanın farkındadır. Ancak çözüm bulmak yerine görmezden gelmek daha kolayına gitmektedir. Bunu da psikoloğu ile yaptığı konuşmalardan alıyoruz. Psikolog(Gülbin) ile bu konuları konuşmakta fakat Meryem gibi o da kaçmaktadır. Gülbin tesettürlü başka hastayla da aynı sorunu daha önce yaşadığını ve seansları kestiğini hatırlatınca, Peri konuyu kapatır.

3. Bölüm

11. Kare (17.34 dk)

Meryem'in yetiştiği kültürde bir yere giderken ikramlık yiyecek içecek götürme vardır. Ancak bu noktada da psikolog ile çatışmalar, psikolog Meryem'in el açması kıymalı böreğini kabul edemeyeceğini dile getirir. Meryem bu durum karşısında üzülür. Psikoloğun vejetaryen olduğunu öğrenince daha da üzülür ve bilse peynirli yapacağını dile getirir. Bu durum karşısında psikolog kendisini mahcup hisseder. İkili arasındaki kültürel çatışmadaki ilk kırılma anlarından birini bu sahne ile görmekteyiz.

4. Bölüm

12. Kare (14.43 dk)

Gülbin, ailesinin kaldığı eve gider. Ablası, eniştesi, anne ve babasını aynı sahnede görmekteyiz. Yan odada erkek kardeşi vardır. Erkek kardeşi yatalak hastadır, konuşamamaktadır(Serebral palsi).

Yan anlam: kendi içerisinde kültürel çatışmayı en çok hisseden karakterlerden biridir. İş ortamı, arkadaş çevresi ile ailesinin taşımış olduğu kültür birbirinden çok farklıdır. Bunun arada kalmışlık hissini zaman zaman gördüğümüz Gülbin, en fazla kardeşinin tedavisinde zorlanmaktadır. Ailesi özellikle ablası ile bu çatışması görmekteyiz. Aldığı eğitim ve sonrasında edindiği arkadaş çevresi, ailesininkinden çok farklı bir kültüre sahiptir. Kılık kıyafetleri, konuşma şekilleri dahi bu kültürel çatışmayı bize hissettirir. Ablası kardeşlerinin tedavisi için camiye, yatırlara giderken, Gülbin, farklı doktorlara kardeşini gösterme çabasıdadır. Bu noktada anlaşmazlık yaşarlar.

Peri'nin kendi gibi gördüğü arkadaşı ve psikoloğu Gülbin'in kendi ailesinde etiketlemeler yapıp, ötekileştirdiği tesettürlü bireylerin olması onun için içinde yaşadığı bu kültürel çatışmada kırılma noktalarından birisidir.

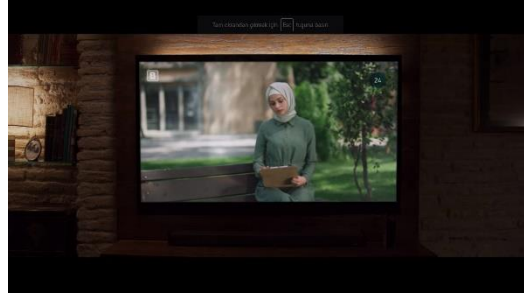

13. Kare (24.21 dk)

Meryem henüz hocasına psikoloğa gittiğini anlatamamıştır. Bunu duyan abisi Meryem'e kızar. Sabah hocanın köye gittiğini öğrenince abisinin baskısıyla hocayı ararlar ve Meryem hocaya psikoloğa gittiğini anlatır. Ona faydalı geldiğini dile getirir.

Yan anlam: Meryem psikoloğa gittiği için memnundur. Konuşmanın faydasını gördüğünü düşünür. Ancak abi, bir daha gitmesini istemez. Meryem de hoca bir daha psikoloğa gitme derse diye hocaya diyememiştir. Hem abisine hem de hocaya karşı bir itaat göstermektedir. Ataerkil bir kültürden gelen abi, evdeki hakimiyetini göstermektedir.

5. Bölüm

14. Kare (12.33 dk)

Peri, anne ve babasının evine gelmiştir. Anne ve abası ile dizi izlerken annesi, televizyonda başı kapalı bir kız görür ve ‘ay şimdide moda bu illa biri kafasını kapatacak bütün dizilerde’ deyip rahatsızlığını dile getirir.

Yan anlam: Peri’nin daha önceki bölümlerde dile getirdiği aileden gelen bu görüşünü 5. Bölümde annesinin ağzından da duymaktayız. Yaşanılan kültürel çatışmanın en büyük sebebi aslında kişilerin kendisinden olmayı ‘ötekileştirme’sidir.

6. Bölüm

15. Kare (1.52 dk)

16. Kare (5.13 dk)

Meryem ile Peri arasındaki çatışmanın iletişim kurdukça, birbirlerini anlamaya çalıştıkça azaldığı görülmektedir. Meryem, yengesinin ve yeğeninin ortadan kayboluşu sonrasında üzgündür. Abisine yalan söyleyip Peri ile görüşmeye gelmiştir.

İlk kez bu bölümde Peri’nin Meryem ile yan yana oturmuştur. Yan anlam olarak; Peri, Meryem’in üzülmesi sonucunda ona karşı acıma duygusu besler ve daha önce börek getirdiğinde alamadığını ancak bir daha getirirse tadına bakmak isteyeceğini dile getirir. Ancak Meryem söz vermek istemez. abisinden ve hocadan gizli geldiğini, bir daha gelip gelemeyeceğini bilmediğini belirtir. Peri ona ‘ben bekleyeceğim seni Hazal’ der (Hazal, Peri’nin annesinin evindeki eski bir çalışandır. Ancak bu konu bu sezon netliğe kavuşmamıştır. Bu sebeple neden Hazal dediği, geçmiş ile nasıl bir bağ kurduğu analiz edilememektedir).

17. Kare (38.24 dk)

Meryem ve abisinin arasında geçen diyalog da yine Meryem'in kültüründen bize örnekler sunmaktadır. Yengesinin kayboluşu sonrasında hocanın evlerine kadar gelip onları ziyaret etmesi abinin çok hoşuna gitmiştir. Hoca çıkışta abinin omzuna dokunmuştur. Bunun karşısında abi; 'inan bir rahatladım ya, ferahlık geldi' der.

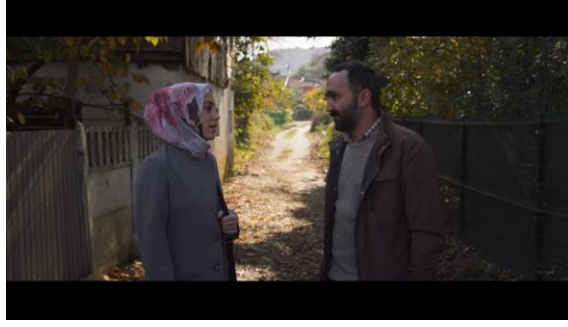
7. Bölüm

18. Kare (1.31 dk)

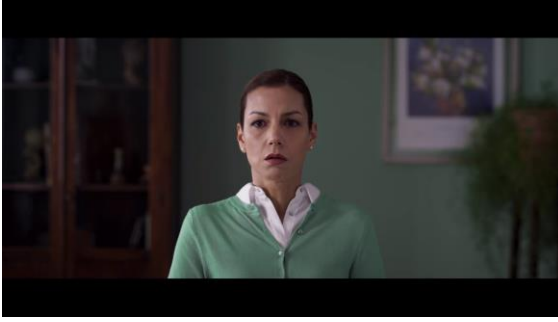
Abi bir kavgaya karışmış, daha önce çalıştığı bardan kovduğu kız tarafından bacağından bıçaklanmıştır. Kız, hocanın kızının arkadaşıdır. Ancak olay sonrası hocanın kızı, bıçaklayan kızı tanımadığını söyler. Hoca da kızının yalan konuşmayacağını dile getirir. Ancak abi barda gördüğü kızın da hocanın kızı olduğundan emindir. Bunu hocanın kızına yakıştıramaz ancak hocaya olan saygısından ötürü bir şey de diyemez. Meryem şikâyetçi olmak ister ancak abi şikâyetçi olmayı kabul etmez. Hocaya karşı böyle bir şey yapamayacaklarını dile getirir.

Yan anlam; Meryem abisine açık açık söyleyemez ancak durumun farkındadır. Hocanın kızı da olsa abisine bunu yapanlardan şikâyetçi olunması gerektiğini düşünür. Artık hocaya karşı bakış açısı eskiye göre değişmeye başlamıştır.

19. Kare (41.15dk)

Meryem daha önce kendisine karşı ilgisinin olduğunu fark ettiği Hilmi'ye yüz vermemekteydi ancak 7. Bölümde Hilmi'nin ilgisinden memnun olduğunu anlamaktayız. Hilmi mahalleden komşularıdır.

20. Kare (44.46 dk)

21. Kare (44.35 dk)

Peri telefonda annesiyle konuşmaktadır. Konuşurken danışanlarının oturduğu sandalyeye oturmuştur. Kendi koltuğu ise tam karşısında kalmıştır. O saate kadar da Meryem'in gelmesini beklemiş ancak Meryem seansa gitmemiştir. Konuşma esnasında annesi evde temizlik yapan kadına Hazal adıyla seslenir. Peri kadının adının Hazal olmadığını Reşide olduğunu söylediği an afallar ve alelacele telefonu kapatır.

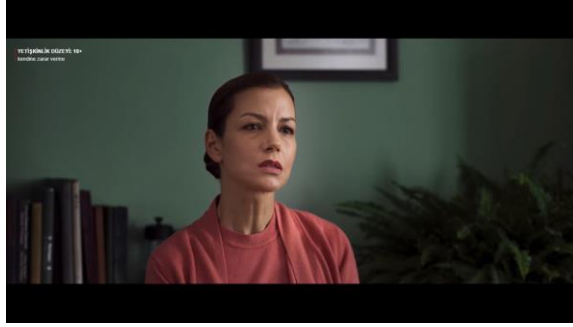
Yan anlam; anne için kişinin ismi, kim olduğu önemli değildir. Kapalı olan herhangi birinin diğerinden onun için farkı yoktur. 'aman Reşide işte' cevabından bunu anlayabiliyoruz. Peri ilk kez kendisine karşıdan bakma şansını bu sayede elde eder. O da annesine benzemektedir. Onun için de zihninde yaratmış olduğu ötekileştirme ile tesettürlüleri belli bir kategorinin içine hapsedmiştir.

22. Kare (50.20 dk)

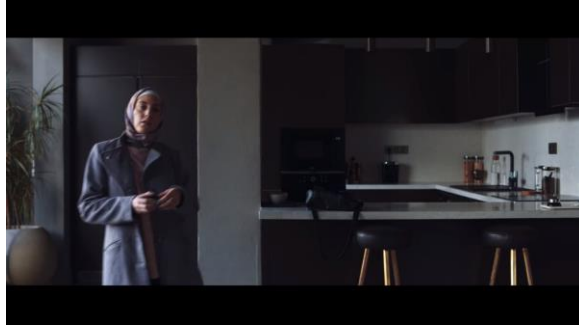
Peri tam muayeneden çıkacakken koşa koşa Meryem gelir, yengesinin geldiğini sevinçle haber verir, ancak Peri Meryem’i görünce kendisini tutamaz ve ağlamaya başlar. Şimdiye kadar bastırmış olduğu, annesiyle yapmış olduğu telefon görüşmesi sonrasında ortaya çıkan gerçekler onu üzmüştür. Ancak bakışlarından Meryem geldiği için ne kadar mutlu olduğunu anlarız.

8. Bölüm

23. Kare (4.55 dk)

Peri ve Meryem’in 8. Bölümdeki görüşmesinde Peri Meryem’e bastırılmış duygularımızdan bahseder. Bastırdığımız, kimseye açıklayamadığımız, açıkça rahatça konuşamadığımız duygularımızın olduğunu ve bu duyguların bazen sağlık problemlerine sebep olduğundan söz eder. Peri; ‘Duygularımızı bastırmak üzerimizde bir yük oluşturur. Bazen kaldıramayacağımız kadar ağır olur bu yük ve olumsuz etkilerini de sağlığımız bozulmadan anlayamayabiliriz’ diye açıklama yapınca, Meryem neden bayıldığını anladığını ifade eder.

24. Kare (38.44 dk)

Meryem, Sinan Bey'in evine temizliğe gitmiştir. Hilmi'nin geçen gün ona vermiş olduğunu çikolatayı çantasından çıkarır. Açıp yiyecekken içinden yüzük çıkar. Bunu gören Meryem şoka girer ve bayılır. Yan anlam; en son görüşmelerinde Peri'nin de bahsettiği gibi Meryem'in içinde bastırılmış olduğu cinsel güdüleridir. Meryem bunları kimseyle konuşamaz, dile getiremez. Ve her evlilikle ilgili bir durum olduğunda bu güdüler onda bayılmaya sebep olur. Meryem kendine geldiğinde hem çok şaşkın hem de bir yandan heyecanlıdır.

SONUÇ

Sigmund Freud, cinsel bastırılmış duyguları şu şekilde açıklar; cinsel içgüdüler, kültürel baskıya en fazla maruz kalan içgüdülerdir. Çocukluğun ilk döneminde gerçekleşen yaşam deneyimleri bireyin tüm hayatını etki altına almakta, sonraki süreçte ortaya çıkacak olan karakter ve hastalık gelişimini oluşturmaktadır (Freud, 2006: 62-63). Özellikle daha kırsal alanda, taşrada yaşayan kimselerin kültürel kodlarla bastırılmış olan cinsel güdülerini zaman zaman farklı şekillerde ortaya çıkabilmektedir. Diğer taraftan, çocukluk döneminde yaşamış olduğu çevre tarafından herhangi bir cinsel baskı duygusu altına alınmadan büyütülmüş bireylerin bu içgüdülere sahip olmadığı gözlemlenmektedir. Meryem'in bastırılmış bu cinsel güdülerini onda bayılmaya sebep olmaktadır. Ve evlilikle ilgili konularla karşılaştığında ortaya çıkmaktadır. Psikoloğa bu sebeple başvuran Meryem'de destek almak için gittiği Peri'de başka bastırılmış duyguları ortaya çıkarır. Bu iki karşıt içgüdüye sahip bireylerin karşılaştığında yaşadığı çatışma dizide özellikle bu iki karakterle işlenmiştir.

Kültürel anlamda pek çok çatışmaya maruz kalan ikili zamanla iletişimlerini geliştirdikçe bu çatışmayı azaltmış ve birbirlerinin gözünden kendilerini görebilme imkânı elde etmiştir. Bu iki karakter arasında geçen diyalogu incelediğimizde bireylerin, iletişim kurarak yaşamış oldukları kültürel çatışmayı azaltabileceğini görmekteyiz. Kartarı'nın da belirttiği gibi; başkalarıyla iletişim halinde olan insan, kendi kültürel kimliğini karşıdaki bireyin kimliği ile

karşılaştırır, yargılar, tasdik eder ve yeniden oluşturur. Kişi bulunduğu grubun kültürünün sembollerini, normlarını, inanç sistemini anlar ve benimser. Farklı kültürden bireyin taşımış olduğu bu değerler ile kendi değerlerinin karşılaştırılması sonucunda anlaşma sağlandığı anda bireylerin sahip oldukları kültürel kimlikleri olumlu yönde daha çok ortaya çıkar (Kartarı, 2014: 137). Kendi kültürleri ile yaratmış oldukları etiketlemeler, kalıplaştırmalar, zamanla kurmuş oldukları iletişim sayesinde azalır.

İkilinin yaşadığı en büyük kültürel çatışmalardan biri de kültürlerindeki eril, dişil karakterin önemidir. Küçük bir yerden metropole yaşamaya gelen Meryem karakteri, eril hakimiyetin çatısı altındadır. Peri ise kendi ayakları üzerinde duran, güçlü bir kadını canlandırmaktadır. Kartarı; gelişen sanayi toplumlarında kadının, anne, eş, çalışan birey, olarak pek çok rolü bir arada üstlendiğini ve aile dışında cinsiyete dayalı bir rol dağılımının çok hissedilmediğini belirtir (Kartarı, 2014: 121). Buna karşın köy ve kasabalarda bu süreç kadının sadece evinde üstlendiği rol şeklinde algılandığı için kültürel bağlamda bu çatışma gerçekleşmektedir. Bu sebepten ötürü Peri, Meryem her abime sormam gerek dediğinde onu anlayamamakta ve yargılamaktadır.

Ayrıca Kartarı, toplumdaki bireylerin günlük hayatta yaşamış oldukları belirsizliği azaltmak için teknik olanaklardan, hukuk ve dinden yararlanıldığını bahsetmektedir (Kartarı, 2014: 123). Meryem'in bayılması ve bayılmalarına çare bulamayıp hocaya danışmaları, yengesinin psikolojik olarak buhranda olması da öncelikle hocaya gidilerek çözüm bulunmaya çalışılmıştır.

Uyum sağlamayan herkes bir şekilde ekonomik yoksunluğa mahkûm edilir ve insan bir kez sistemin dışına atıldığında onu yetersizlikle suçlamak kolay olacaktır (Adorno, 2011: 64). Bu, 'uyum sağlamayan dışlanır' bakış açısıyla aslında göç eden bireylerin üzerinde daha fazla bir baskı yaratılır ve baskı sonucunda ya çatışma daha da ortaya çıkar ya da uyum/entegrasyon süreci gerçekleşir. Ayrıca birey içinde bulunduğu bu yeni kültürün bir parçası olmak için de uyum sağlama sürecine girer.

Her toplumun üyeleri içinde buldukları kültürel ortamın etkisiyle, ailenin, çevrenin, eğitim aldığı okulların kurallarını benimseyerek yaşamlarını sürdürürler. Karşılaştıkları benzer durumları kendileri gibi benimseyen ve değerlendiren bireylerle bir arada ve rahat bir şekilde yaşarlar. Öte yandan bireyler, kendilerine yabancı olan kültürlerle karşılaştıklarında bu kültür üyeleri hakkında daha önceden var olan düşünceleri ve sahip oldukları ön yargılarının etkisiyle iletişim kurarlar (Kartarı, 2014: 233-243). Peri, ailesinden ve çevresinden almış olduğu kültür ile Meryem'e olumsuz bir bakış açısıyla yaklaşır. Psikolog arkadaşı Gülbin'e de aynı çevrede

buldukları için onu kendisi gibi değerlendirerek yaklaşmıştır. Ancak her iki noktada da hata ettiğini anlar. Her iki kişi için de etiketlemeler yapmış ancak yanılmıştır.

Gülbin'in yaşamış olduğu ikilem ise Özkan'ın belirttiği gibi; kırla kent arasında sıkışmış olan ailelerin içindeki kuşaklar arası çatışma ve beraberinde gelen huzursuzluk şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Çocuklar ile ebeveynleri ve diğer aile fertleri arasında çatışma, aile birliğini zedelemektedir (Özkan, 2019, s. 142).

Göç etmek sadece fiziksel bir süreç değildir. Göç, beraberinde pek çok manevi öğeyi de götürmektedir. Bu kapsamda kültürel öğeler değerlendirildiğinde, tarih boyunca kültür göç etmiştir diyebiliriz. Göç eden bu kültür karşımıza; kılık, kıyafet, yemek, davranış ve yaşam biçimleri (Arabacıoğlu, 2018: 88) ve düşünceler ile çıkmaktadır.

Sonuç olarak, yapılan dizi analizinde de gözlemlendiği üzere farklı kültürden iki birey arasında kültürel çatışmaya sebep olabilecek pek çok değer yargıları, düşünce kalıpları, kavranış şekilleri bulunmaktadır. Ancak bireyler birbirleri ile kurmuş oldukları karşılıklı açık iletişim sayesinde zamanla bu çatışmayı bir uyum, ortak bir noktada buluşmaya dönüştürebilmektedir. Bu noktada kültürel çatışmayı en aza indirebilmenin en etkili yollarından birisi aralarında kurmuş oldukları iletişimdir. Kişilerin yapmaları gereken şey; etiketlemelerden, ön yargıdan arınmış bağımsız bir iletişim kurma çabası ve gayesi içerisinde olmaktır.

KAYNAKÇA

- Adorno T. W. (2011). Kültür Endüstrisi. Çev. N. Ülner, M. Tüzel, E. Gen. İstanbul: İletişim Yayınları, 6. Baskı
- Akıncı, B. - Nergiz, A. - Gedik, E. (2015). Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme: Göç Ve Toplumsal Kabul. Göç Araştırmaları Dergisi, Sayı 2, 58-83. Erişim Adresi: <http://dergipark.gov.tr/gad/issue/43299/526432>
- Arabacıoğlu B. (2018). Göç Eden Kültür. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Sayı 2, 83-91. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/aujef/issue/34775/412768>
- Canbey Özgüler V. (2018). Göç Ve Uyum Politikaları. GSI Journals Serie B: Advancements in Business and Economics, Sayı 1, 1-18. Erişim Adresi: <http://dergipark.gov.tr/abe/issue/40292/48108>
- Ekici S. ve Tuncel G. (2015). Göç ve İnsan. Birey ve Toplum Dergisi, Sayı 1, 9-22 Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/birtop/issue/29486/316342>
- Erder S. (2006). Refah Toplumunda Getto, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 1. Baskı
- Freud S. (2006). Freud ve Kültür, Cogito, İstanbul: YKY Yayınları, Sayı 49
- Görgün M. (2018). Uluslararası Göç, Kültürlerarası İletişim ve Sinema: Aynı Otobüs'ün İnsanları. MUKADDİME, Sayı: 3 (Avrupa Komşuluk Politikası ve Göç Özel Sayısı), 115-128. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mukaddime/issue/41975/481846>
- Günay E. - Atılgan D. - Serin E. (2017). Dünya'da Ve Türkiye'de Göç Yönetimi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı 2, 37 – 60, Erişim Adresi: <http://iibfdergisi.ksu.edu.tr/issue/33603/372918>
- Kartarı A. (2014). Kültür, Farklılık ve İletişim, İstanbul: İletişim Yayınları, 1. Baskı
- Özkan R. (2019). Göç Olgusu ve Toplumsal Yapıya Etkisi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 2, 127-145, Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/erusosbilder/issue/51336/655276>
- <http://www.netflix.com> Erişim tarihi: 02.01.2021
- Perruchoud R., Redpath – Cross, J. Göç Terimleri Sözlüğü Uluslararası Göç Hukuku, 2. Baskı, Uluslararası Göç Örgütü, Erişim Adresi: https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml31_turkish_2ndedition.pdf
- Ronald B. (1979). Göstergebilim İlkeleri, Çev. B. Vardar ve M. Rifat. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1. Baskı
- Simmel G. (2009). Bireysellik ve Kültür. Çev. T. Birkan, Çev. İstanbul: Metis Yayınları
- Simmel G. (2017). Modern Kültürde Çatışma. Çev. T. Bora, U. Özmakas, N. Kalaycı, E. Gen. İstanbul: İletişim Yayınevi, 11. Baskı
- Swartz D. (2011). Kültür ve İktidar Pierre Bourdieu'nün Sosyolojisi. Çev. E. Gen. İstanbul: İletişim Yayınları
- Şahankaya Adar A. (2020). Türkiye'de Göçmenlerin Refahında Ücret Ve Ücret Dışı Gelirlerin Etkisi: İstanbul'daki Suriyeli Göçmenler Örneği. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (609109)

Taştan Z. - Tütak M. - Tütak B. (2019). Ülker Köksal'ın Tiyatrolarında Köyden Kente Göç. Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, Sayı 7, 266- 280, Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/pub/asead/issue/47889/605276>

Turner B. S. (2000). Statü. Çev. K. İnal. Ankara: Doruk Yayıncılık, 1. Baskı

Turner B. S. (2014). Klasik Sosyoloji. Çev. İ. Çetin. İstanbul: İletişim Yayınları, 1. Baskı